

[Glensgård]

ningslovene. Det behøver man altså ikke noget aktstykke til. I øvrigt er de fleste af de pågældende arealer udlagt kun til benyttelse til bebyggelse af almennyttige boligselskaber, så vi kan altså også uden aktstykke sikre, at de grundarealer bliver brugt til det formål, som fru Anne Grete Holmsgård ønsker. Og lejerne kan vi sikre ved hjælp af nogle økonomiske midler. Det ved fru Anne Grete Holmsgård så udmærket, og tilbage er der altså kun, at dette aktstykke er indsendt til finansudvalget udelukkende for at sikre den tredje part, nemlig dem, der har penge i klemme hos de sociale boligselskaber – i det tilfælde storbankerne.

Hermed sluttede forhandlingen.

Formanden:

Jeg vil gerne i fortsættelse af de bemærkninger, der er faldet omkring ytringerne her i salen, sige, at vi jo som udgangspunkt har grundlovens § 57, hvori der står: »For sine ytringer i folketinget kan intet af dets medlemmer uden folketingets samtykke drages til ansvar uden for samme.«

Jeg vil gerne understrege det, som også er sagt af flere, at det stiller nogle ganske særlige krav til os herinde, og efter at have læst hr. Glensgårds fremsættelsestale, som jeg hørte under den mundtlige fremsættelse, vil jeg gerne sige, at jeg nok finder, der var beskyldninger mod personer heri, som kunne have givet anledning til, at formanden greb ind.

Afstemning

Forslagets overgang til anden (sidste) behandling vedtoges uden afstemning

Formanden:

Jeg foreslår, at forslaget til folketingsbeslutning henvises til finansudvalget. Hvis ingen gør indsigelse mod dette forslag, betragter jeg det som vedtaget. (Ophold). Det er vedtaget.

Den næste sag på dagsordenen var:

7) Første behandling af lovforslag nr. L 139:

Forslag til lov om ændring af lov om økonomisk bistand til et finansieringsinstitut for dagspressen.

(Fremsat 28/1 83).

Lovforslaget sættes til forhandling.

Forhandling

Arne Jensen (S):

Spørgsmålet om pressestøtte har gennem årene været et ret ømtåligt emne for folketinget.

Der gemmer sig ganske megen dobbeltmoral i det forhold, at pressen gerne vil have støtte, men at støtten skal have en indirekte form for at sikre pressens frie udfoldelse. Men heldigvis har der gennem de senere år bredt sig en forståelse for, at pressens funktion i den demokratiske proces er af så stor vigtighed for samfundet, at støtteordninger er relevante, og at de i dag netop er en forudsætning for pressens frie udfoldelse.

I en stille stund kan man godt fundere lidt over, at den nævnte erkendelse er fremkommet på så sent et tidspunkt, at al tale om et differentieret pressemønster i Danmark er en illusion, hvad vi i høj grad må beklage.

Et lyspunkt i de senere års debat er dog mediekommissionens arbejde og betænkning af december 1982. Betænkningen beskriver på nøgtern vis den trykte presses problemer og opstiller næsten i lovform saglige forslag til nødvendige ændringer i eksisterende lovgivning og de forbedringer, som det store flertal i udvalget finder må være et absolut minimum som grundlag for en fremtidig sikring og udbygning af den trykte presse.

På den baggrund må det foreliggende lovforslag om ændring af finansieringsinstituttet for dagspressen siges at være et såre beskedent bidrag fra den nuværende regering, så beskedent, at der langt ind i regeringspartiernes rækker må være vilje til andet og mere end den lille forbedring, der ligger i en forhøjelse af tilskudsbeløbet til finansieringsinstituttet fra 4 til 7 mill. kr.

Vi finder, at en forhøjelse af tilskudsrammen til de 19 mill. kr., som betænkningen angiver, set i forhold til den samlede direkte og indirekte støtte, som pressen i dag får, altså samlet 440 mill. kr., er en overkommelig opgave. Vi synes, der er for lidt fremtid i regeringens forslag, og vi mener, at medie-

[Arne Jensen]

kommissionens forslag bør opfattes som en helhed, og det vil i de videre forhandlinger være socialdemokratiets udgangspunkt.

Vi kan fortsat støtte investeringsformålet, vel at mærke hvis det bliver som led i en større samlet løsning. Vi kan også støtte nødhjælpsordninger – man kunne også kalde det ambulancetjeneste – til vores dagblade, men vi finder, at de nødhjælpsordninger vil være ganske interessant nytænkning på erhvervsområdet. Vi finder en sådan nyskabelse væsentlig, og vi minder om, at et dagblad typisk vil være i den situation til forskel fra andre typer af erhvervsvirksomheder, at selv et midlertidigt stop som regel vil medføre en permanent lukning.

Støtte til planlægning og etablering af nye blade kan vel siges at indeholde det mere fremadrettede. Uanset at vi næppe kan gøre os håb om at genoprette et differentieret dagbladsudbud, er netop planlægningen og planlægnings- og startstøtten den først betingelse for, at vi tør håbe på, at nye blade vil have blot en lille chance.

En fortsat momsfrigtagelse for bladsalg er tilsyneladende alle enige om, heldigvis, og kræver som sådan ikke de mange kommentarer. Det gør derimod det sidste punkt, jeg gerne vil nævne, nemlig spørgsmålet om distributionsstøtten.

Det store flertal i mediekommissionen har den holdning, at støtte til abonnementsordninger er en nødvendig forudsætning for et stabilt salg af aviser. De aviser, som har stor landsspredning, er i en ganske særlig situation, og der er i betænkningen foreslået et tilskud pr. abonnement, og i den forbindelse vil jeg gerne henvise til betænkning nr. 911 fra 1980 om dagspressens distributionsforhold. Både i denne betænkning og mediekommissionens betænkning af december 1982 er der stor enighed om også fra regeringspartierne repræsentanter – det vil jeg gerne understrege – at de punkter, jeg her har nævnt, bør gennemføres som en helhed, hvis folketinget mener noget med de mange pæne ord om den levende presse.

Vi skulle da nødig komme i den situation, som vi faktisk kan læse ud af forhistorien til den eksisterende pressestøttelovgivning, at vi uanset de saglige argumenter er så fastlåst i vore synspunkter, at vi på længere sigt skader de ting, vi inderst inde gerne vil have lov til at værne.

Vi finder som sagt, at regeringsforslaget er for svagt – vi mener, man har lov at kalde det lappeskrædderi – og vi i socialdemokratiet troede faktisk på, at denne regering ville føre en aktiv erhvervs politik.

Selv om jeg nødig vil fremstille pressens problemer som erhvervsproblemer alene – der skulle også gerne være plads til det nye, som det hedder i journalistsproget, der skal være plads til nogle visioner for fremtiden som en af grundpillerne for vores demokrati – så må jeg dog, hvis intet andet kan påvirke regeringen, bede om, at man i det mindste tager det hensyn, der ligger i det erhvervs politiske.

Som sagt ville vi gerne se de seks punkter i deres helhed, og vi vil med det som udgangspunkt gå ind i et samarbejde om en løsning, som ligger nærmere mediekommissionens forslag end det, der er fremlagt fra regeringen.

Jeg synes, vi har lov at sige, at mediekommissionen har udført et særdeles sagligt og grundigt arbejde. Det bør vi handle ud fra i denne sag.

Henning Andersen (KF):

Dette lovforslag har det meget kontante sigte at forhøje statens årlige tilskud til dagspressens finansieringsinstitut med yderligere 3 mill. kr., således at det fra den 1. januar næste år i alt udgør 7 mill. kr.

Mediekommissionen har i sin betænkning fra december sidste år også beskæftiget sig med dagspressens økonomi og har i en såkaldt pakkeløsning peget på en årlig stigning på 19 mill. kr. Statsministeren peger i sin skriftlige fremsættelse på, at det er et moderat forslag fra kommissionens flertal, når det ses i forhold til de nuværende samlede støtteordninger på de ca. 440 mill. kr.

Men det er jo lige så sikkert, at regeringen har alle besparelsesmuligheder under lup for at få rettet op på statens økonomi, og derfor er vi i det konservative folkeparti tilfredse med, at de nuværende ordninger for dagspressen er gået fri for sparekniven, og at vi samtidig med dette forslag kan næsten fordoble det årlige tilskud til dagspressens finansieringsinstitut.

Vi kan anbefale lovforslaget til en hurtig og velvillig behandling.

[Lennart Larson]

Lennart Larson (V):

Venstre kan støtte dette forslag til lov om ændring af lov om økonomisk bistand til et finansieringsinstitut for dagspressen, og at tilskuddet forhøjes med 3 mill. kr. fra 4 mill. kr. til 7 mill. kr.

Revisionen af loven blev udskudt i dette høje ting i maj 1981, og udgangspunktet for lovforslaget er, at tilskuddet dengang allerede var blevet forhøjet, hvis ikke folketinget havde ønsket, at det først skulle have været behandlet i mediekommissionen. Der kan ikke være nogen tvivl om, at mediekommissionen har gjort et stort arbejde, og det giver regeringen også udtryk for, men når man taler om et beskedent forslag, må man jo se på, at det forrige forslag, hvor man godt kunne have taget denne forhøjelse med, som er en almindelig forhøjelse af omkostningsgrundlaget, var endnu mere beskedent, og mediekommissionens indlæg går jo ud på at finde en løsning i relation til det samlede. Men det, der sker for denne regering, er, at den økonomiske situation er meget, meget forværret, og derfor er man nødt til, som der også står i lovforslagets bemærkninger, at se på den samlede økonomiske vurdering.

Derfor støtter vi dette forslag og betragter det faktisk som en regulering af tilskuddet til dækning af pris- og omkostningsstigningerne. Der er jo ikke tale om en egentlig støtte, men en ydelse for optrykning af klasselotteriets trækingsliste, og det kunne den forrige regering også have foreslået for to år siden.

I mediekommissionen indgår der yderligere elementer til en årlig udgift på ca. 19 mill. kr., og på trods af, at regeringen er enig i, at denne pakkelse er moderat set i forhold til det tilskud, der gives på de 440 mill. kr., er vi, som vi sagde før, enige med regeringen i, at der i den nuværende økonomiske situation ikke er mulighed for at gå ind i en aktivtetsudvidelse i den statslige dagbladsstøtte. De lave portotakster samt momsfrigørelse har regeringen fortsat accepteret, og venstre kan anbefale forslaget og tilsige at medvirke til et meget hurtigt udvalgsarbejde.

Marianne Bentsen-Pedersen (SF):

Dette forslag er et udtryk for, at regeringen har pillet et lille bitte afsnit ud af mediekommissionens betænkning og nu vil prøve at opføre det til lov. Det drejer sig om en

pristalsregulering, så vidt jeg kan se, men jeg synes, der er noget i mediekommissionens afsnit, man har overset. Der står nemlig i samme afsnit som det, regeringen har pillet ud, at man ønsker, at ansøgerkredsen udvides til også at omfatte dagbladslignende formål, og jeg vil egentlig gerne høre, om regeringen vil tage det med, om det simpelt hen er en forglemmelse.

Justeringen af det bestående ændrer ikke ret meget ved vort pressemønster. Så kan man spørge, om vi kan være tilfredse med det pressemønster, vi har. Man kunne selvfølgelig fristes til at sige, at det kan de borgerlige sagtens være tilfredse med. Men jeg tror ikke engang, at de borgerlige vil hævde, at vi ikke har en skæv fordeling af blade i Danmark.

Man kunne selvfølgelig påstå, at de aviser, vi har, er et udtryk for det, folk vil have, fordi det er de aviser, der sælges, og de aviser, der købes. Det mener jeg er en forkert vurdering, hvis man vil betragte det på den måde, for vi ved alle sammen, at en avis' indtægt består halvt af det, man kan få ind ved at sælge avisen, og halvt af reklameindtægterne. Det vil altså sige, at det i vid udstrækning er annoncørerne, der bestemmer, hvilke aviser der skal overleve.

Vi husker sikkert også alle sammen en gammel tante, der lå for døden for et par år siden, men denne gamle tante havde mange rige onkler, og derfor overlevede tanten til sidst. Det er ikke alle gamle tanter, der har mange rige onkler, og derfor er det heller ikke ens for alle, om man kan overleve eller ej.

Der er andre end den gamle tante, der er truet, og jeg mener, det er lige så vigtigt, at vi kan have et blad som Socialistisk Dagblad, som at vi kan have et blad, der hedder Kristeligt Dagblad. Jeg mener nemlig, at det vigtige er, at vi får alsidighed ikke i det enkelte blad, men i det samlede udbud. Derfor mener jeg også, de borgerlige bør være utilfredse med det udbud, vi har af dagblade.

På den baggrund er det selvfølgelig vigtigt, at mediekommissionens forslag om katastrofehjælp også tages med. Men da mønsteret som sagt er skævt, mener jeg også, det er vigtigt, at nye dagblade har mulighed for at opstå, og derfor er etablerings- og planlægningsstøtten lige så vigtig, hvis vi skal ud

[Marianne Bentsen-Pedersen]

over den meget skæve dækning, vi har for øjeblikket.

Jeg synes, det er utrolig vigtigt, at forskellige grupper kan læse i de aviser, som henvender sig til disse grupper, og at forskellige grupper kan få de informationer, som netop de har behov for. Lige så vigtigt er det selvfølgelig, at disse grupper kan komme til orde, og det er ikke altid lige nemt med den presse, vi har.

Jeg mener også, at det er pressens opgave at afdække samfundet, og at fortællelser er lige så store forsømmelser, som forvrængninger er, eller hvad man nu ellers har. Jeg mener selvfølgelig ikke, at den enkelte avis kan skrive om alt. Den enkelte avis er nødt til at fortælle visse ting, og det er klart, at aviserne prioriterer, hvad der skal fortælle, ud fra den holdning, som avisen har. Derfor er det så vigtigt, at vi kan få et bredt spektrum af aviser.

Jeg mener ikke, at pressestøtte er et spørgsmål om erhvervsstøtte, jeg mener, det er et spørgsmål om levevilkår for demokratiet og for ytringsfriheden. Derfor mener jeg heller ikke, at dette forslag hører hjemme i erhvervsudvalget, og skal foreslå, at det overflyttes til kulturudvalget.

Fra SFs side kan vi støtte det forslag, som mediekommissionens flertal er kommet med. Da vi alle sammen ved, at det er meget bekesteligt at lave dagblade i dag, mener jeg ikke, det er nok, at man har mulighed for at starte et dagblad, og at man så kan få en katastrofehjælp, hvis det skulle gå galt. Jeg mener også, det er vigtigt, at man i det daglige har mulighed for at arbejde – og at arbejde, uden at man hele tiden står med katastrofen lige for døren.

Derfor vil vi også støtte det mindretal i mediekommissionen, der har ønsket en driftsstøtte, for det ville virkelig kunne give mulighed for alsidighed til gavn for hele samfundet.

Lawaetz (FP):

Det er ikke en dagligdags begivenhed, at selve statsministeren fremsætter et lovforslag – han har jo andre til at gøre det grove arbejde. Det er derfor klart, at almindelig høflighed kræver, at man giver dette store forslag en seriøs behandling. Jeg har derfor med største interesse læst bemærkningerne til

statsministerens lovforslag om forhøjelse af statstilskuddet til finansieringsinstituttet for dagspressen. Med en smule sans for proportioner må man nemlig sige, at det er interessante oplysninger, som fortjener lidt omtale.

Man har afventet en stillingtagen fra mediekommissionen – det er der flere der har og stadig væk gør. Det er klart, at det tager tid for 61 medlemmer at blive enige om en sag. Man kunne give en konservativ statsminister det gode råd at nedsætte antallet af kommissioner og måske nedsætte antallet af medlemmer i de kommissioner, der så blev tilbage. Der var nok nogle penge at hente for en statsminister, som gerne vil spare.

Det er også yderst interessant at se på tryk, at de eksisterende statsstøtteordninger til pressen har en værdi af ca. 440 mill. kr. i form af underskudsgivende porto, og hvad der ellers kommer til. På denne baggrund bliver man jo næsten rørt over, at klasselotteriets trækingsliste optages gratis i dagblade.

43 af de 61 medlemmer i det hæderkrone-de udvalg, som intet ansvar har for landets økonomi, anbefaler en forhøjelse i dette tilfælde fra 4 mill. kr. til 7,6 mill. kr. Men så kommer den konservative statsminister ind i billedet, og han siger: vi skal spare. Han skærer ned fra 7,6 mill. kr. til 7 mill. kr. Han kan på den måde sige: nok giver jeg nye 3 mill. kr. ud, men jeg har sparet staten for 600.000 kr. Det må være rart at kunne sige rundt omkring.

Nu kunne det synes at være en snak om pebernødder; det vil man nok sige i salen her, og det må man gerne for min skyld. Når fremskridtspartiet ikke engang vil glæde statsministeren, pressens minister, med sådan en lille gestus på 3 mill. kr., er det ikke af ond vilje over for statsministeren, heller ikke af ond vilje over for pressen, men det er ganske enkelt, fordi fremskridtspartiet ikke vil stemme for én eneste overflødig krone, når vi ingen penge har. Enkel og logisk tænkning.

Vi i fremskridtspartiet er i virkeligheden regeringens allerbedste venner, fordi vi hele tiden vil hjælpe med at spare og få orden i økonomien, og her er det, at vi har mod til at tage ansvaret for at sige nej på de rigtige steder til forøgede udgifter.

Jeg har før sagt, at fremskridtspartiet ikke er et såkaldt støtteparti, men regeringen bur-

[Lawaetz]

de være meget taknemlig for at have et så venligt, men naturligtvis kritisk indstillet oppositionsparti, der hele tiden vil hjælpe ikke alene regeringen, men den samlede befolkning med at rette skuden op med virkelige besparelser. Om ikke regeringen er så taknemlig, som den burde være, håber jeg i det mindste, at de hårdt plagede skatteydere vil værdsætte fremskridtspartiets konstante anstrengelser for at skabe balance i økonomien.

Man plejer at slutte med at sige, at man vil give lovforslaget en velvillig behandling i udvalget. Det synes jeg nok er overflødig; min velvilje består i, at jeg til stadighed hjælper regeringen med at spare, hvor der kan spares; så kan man opfatte det, som man vil. Det må høre hjemme i erhvervsudvalget, for det er en af de mange former for erhvervsstøtte, vi bruger her i landet.

Kruse Rasmussen (CD):

Da vores ordfører i denne sag ikke kan være til stede, skal jeg give CDs principielle tilslutning til lovforslaget.

Janne Normann (RV):

Vi kan fra radikal side gå ind for den foreslåede udvidelse af tilskuddet til Dagspressens Finansieringsinstitut. Vi synes, det er en rimelig regulering af den betaling, instituttet får, som jo er en betaling til dagspressen for offentliggørelse af klasselotteriets trækningslister.

Men ud over denne tilslutning er vi nu noget skuffede over det meget beskedne udspil fra statsministeren. Vi har i de senere år diskuteret pressens vilkår flere gange her i salen og dér henvist til, at vi jo nu måtte se, hvad mediekommissionen kom til, når vi overvejede diverse støtteordninger til opretholdelse af vores dagspresse. Vi har henvist til, at mediekommissionen arbejdede, og at den skulle komme med en betænkning. Nu har vi fået den, og så er det eneste, statsministeren foreslår, at tilskuddet til finansieringsinstituttet forhøjes.

Vi er i det radikale venstre principielt imod driftsstøtte til erhvervslivet, men det er jo noget særligt med dagspressen, som jo ikke bare er erhvervsliv, men lige så væsentligt oplysningsvirksomhed, og derfor mener vi også, at dagspressen bør have krav på en særlig behandling, når den er truet. Afgøren-

de for, at vores demokrati kan fungere, er, at vi har et bredt udsnit af meningsdannende medier, først og fremmest de trykte, men det er i det hele taget afgørende for vores meningsdannelse. Man kan jo tænke på, hvor tom debatten var, og hvor kedsommelig den var at høre på, også her i salen, dengang pressen var konfliktramt. Det er afgørende for opinionsdannelsen, ikke bare hos politikere, men i det hele taget i befolkningen og hos dem, vi snakker med om det politiske livs vilkår, at man har et meget bredt udbud af medier, så man bedre kan finde ud af, hvad man selv mener.

Derfor er vi meget bekymrede over, at statsministeren ikke tager initiativ til flere ting. Jeg tænker som sagt ikke på direkte driftsstøtte, men det er givet, at hvis ikke vi gør noget, vil antallet af dagblade svinde ind.

Vi er da heller ikke ellevilde med begrebet distributionsstøtte, men kunne godt have tænkt os, om statsministeren havde set på, måske bare i bemærkningerne, om der var mulighed for at hjælpe de aviser, der er særlig hårdt trængt, de små, meningsdannende blade, som jo har overordentlig vanskelige vilkår, måske en distributionsstøtte med et loft over abonnementsstallet eller måske en støtte til forsendelsen, hvis udgifterne til den udgør en given procent af oplaget. Men ikke et ord om denne sag var der i statsministerens forslag, til trods for at det optager meget af pladsen – og med god begrundelse – i mediekommissionens betænkning.

Vi anser også en katastrofehjælp for overordentlig vigtig. Det er synd og skam, at et tidsskrift eller et dagblad skal gå ind på grund af en midlertidig krise, og der er faktisk et vældig godt forslag i betænkningen, gående ud på, at finansieringsinstituttet kan garantere for et dagblad, der er i midlertidige vanskeligheder, men som ellers formentlig vil kunne reddes.

Vi er også velvilligt stemt over for tanken om offentliggørelse af regnskaber og ejerforhold. Momsfritagelsen er jo helt afgørende, men den er der heldigvis heller ingen der ønsker at sætte en finger på.

Vi vil ikke komme og kræve meget og vil ikke sætte tal på vores ønsker, men vi havde altså gerne set, om ministeren havde taget lidt mere med.

Wilhelm (VS):

[Wihjelm]

Det gælder alle de trykte medier, ikke bare dagspressen, men ugeaviser, ugeblade, bøger osv., at når de skal fungere i et lille sprogområde – og vi er et lille sprogområde – så må de enten støttes, eller også får vi kun den gyldne middelvej. Der bliver ikke mulighed for det, fru Janne Normann kaldte de mindre, meningsdannende blade, der bliver ikke mulighed for marginaludgivelserne, hverken på bogområdet, på dagspresseområdet eller på ugebladsområdet. Der bliver ikke mulighed for et dansk New Statesman eller Nouvelle Observateur eller noget som helst, der nærmer sig de kvaliteter, som man er nødt til at appellere til et mindretal med i andre lande. Der bliver heller ikke mulighed for de mere ideologisk prægede, meningsdannende blade, som har været nævnt: Kristeligt Dagblad, Socialistisk Dagblad osv. Man kan selvfølgelig vælge, om man vil lade markeds kræfterne afgøre, at det lille sprogområde skal gøres til en ravnekrog, når det gælder de trykte medier. Det er vi uenige i, men så må man drage konklusionen af det og sige, at så er det klart, at der skal støttes.

Vi har hver gang støttet udvidelser – de har været meget beskedne – af finansieringsinstituttet for pressen, fordi de oplysninger, vi har krævet og fået, har vist, at den støtte er rimeligt fornuftig i sin fordeling. Men det er jo meget lidt.

Heroverfor ligger der en ganske massiv støtte på 440 mill. kr., som er aldeles uden selektivt kulturpolitisk sigte, men som kan være udmærket til overhovedet at holde liv i medierne og i hvert fald er konserverende. Den ønsker vi ikke fjernet, vi kræver den såmænd ikke engang omlagt, men det er i forhold til denne meget stærkt konserverende støtte på 440 mill. kr. til den trykte presse, at man skal se mediekommisionens beskedne forslag – som indeholder nogle af de samme overvejelser, som jeg her har gjort mig af kulturpolitisk art – til en pakkelsejning på 19 mill. kr.

Jeg synes sådan set, det er yderst beskedent, men kommissionens udmærkede arbejde viser, at der kan opnås væsentlige ting for dette beskedne beløb, og derfor er det sørgeligt, at regeringen kommer med noget, der kun kan kaldes en ajourføring af beløbet til finansieringsinstituttet for dagspressen.

Der er blevet sagt af nogle af regeringspartierne ordførere, at dette ligner de ajourfø-

ringer, der er blevet lavet tidligere, altså: »æh, bæh, det kan I selv være!« til den gamle regering, og det er rigtigt, at det var også for småligt, det var også for lidt perspektivrigt kulturpolitisk. Men det skal dog huskes – ikke fordi jeg har den store lyst til at forsvare den tidligere regering – at disse ajourføringer blev foreslået netop med henvisning til, at større kulturpolitiske tiltag omkring pressen og de andre trykte medier nok burde afvente mediekommisionens betænkninger. Jeg ved ikke, om det var med gustent overlæg, man argumenterede på den måde, men der var da i hvert fald en kerne af fornuft i det. Nu er mediekommisionens betænkning kommet, men så kommer den nye regering med et ajourføringsforslag, som er så beskedent, at det overhovedet ikke på nogen som helst måde kan siges at tage en smule højde for det, der er lagt frem af mediekommisionen.

Jeg synes, at den socialdemokratiske ordfører, SFs ordfører og den radikale ordfører giver håb om, at vi kan komme længere med dette forslag.

Hvis det kun var det her, var det måske ikke så urimeligt at sige, at det bare er erhvervsstøtte, for så kører det ad de kanaler, det allerede kører ad, det kører med de erhvervsvirksomheder, som allerede eksisterer. Men hvis vi skal længere, som fru Janne Normann og andre ordførere til den side har været inde på, mener jeg, at det reelt er en kulturpolitisk diskussion, og jeg ved godt, at afstemningen om det er udsat til på tirsdag, men vi kan da på forhånd meddele, at vi finder, det er helt rigtigt, når SF foreslår dette lovforslag diskuteret i kulturudvalget, at det ikke bliver gjort til et eller andet erhvervspolitisk anliggende.

Vi vil selvfølgelig også kunne støtte denne beskedne udvidelse, men vi håber ikke, det bliver ved det.

Inge Krogh (KrF):

Kristeligt folkeparti kan gå ind for det foreliggende lovforslag, hvorefter tilskuddet til pressens finansieringsinstitut stiger til 7 mill. kr. årligt. Det er ikke så meget, som mediekommisionen har foreslået, og der er heller ikke forslag om andre merudgifter, som mediekommisionen har foreslået, men man bibeholder momsfrigtagelsen, og de lave-

[Inge Krogh]

re posttakster reguleres med den procentvise sats, som taksterne i øvrigt stiger med.

Birte Weiss (S):

Midt i den hidsige offentlige debat om mediekommissionens arbejde med radio- og TV-spørgsmål, kabler og alle de andre ting, mediekommissionen beskæftiger sig med, er det, som om det er ved at gå i glemmebogen, at den egentlige årsag til, at mediekommissionen blev nedsat, var, at det var en almindelig, bredt erkendt opfattelse, at de skrevne medier trængte til en saltvandsindsprøjtning, og at den egentlige årsag til, at man satte mediekommissionen i gang, også var, at man meget gerne ville have nogle konkrete, konstruktive bud på, hvordan denne saltvandsindsprøjtning skulle finde sted, frem i den offentlige debat. Derfor synes jeg, det er glædeligt at høre, at en lang række ordførere her har sagt, at de synes, det, regeringen er kommet med, er for beskedent.

Der er også en anden ting, som ikke rigtig er blevet understreget, og det er det, som egentlig har været det mest overraskende i forbindelse med mediekommissionens betænkningss afgivelse, nemlig at det er dagspressens organisationer både på udgiverside og på medarbejderside, som har fundet sammen i et fælles udspil. Når de udgiverorganisationer, som ellers i mange år har vægret sig ved overhovedet at erkende, at man rent faktisk i mange år har fået en støtte, nemlig i form af momsfratagelse og lave posttakster, nu ydermere går lidt mere til biddet og siger, at det er nødvendigt, at man får en samlet helhed i nogle ganske vist beskedne tiltag, så synes jeg bestemt også, det er værd at få understreget her, når man skal drøfte statsministerens meget beskedne udspil.

Det, der er kommet frem fra mediekommissionen, er jo en række små, beskedne, også økonomisk set beskedne, delforslag, som tilsammen har en indbyrdes logisk sammenhæng, og derfor er det ikke tilstrækkeligt at trække f. eks. det, som statsministeren foreslår, ud og sige: her gør vi dog en lille smule – på samme måde som det ikke ville være tilstrækkeligt at trække distributionsstøtten ud og sige, at her ville vi dog alligevel gøre noget fornuftigt, eller investeringsstøtten og planlægningsstøtten til nye bladinitiativer. Det, der er pointen i mediekommissionens

flertalsindstilling, er jo netop sammenhængen mellem disse delforslag, som for en snes millioner kroner vil være med til i hvert fald at dæmme op for den bladdød, som siden 1945 har betydet, at 75 dagblade er gået ind – og halvdelen af disse dødsfald er sket siden 1960.

Hvis man har den opfattelse, at eksistensen af dagblade og dagbladslignende publikationer er et vigtigt element i den almindelige demokratiske meningsdannelse og et vigtigt element i den politiske proces, så er der al mulig grund til at tage udgangspunkt i de forslag, der er kommet som et økonomisk beskedent, men logisk sammenhængende udspil fra mediekommissionen.

Ydermere blot den ene bemærkning, at jeg tror, det er vigtigt, at man i denne diskussion holder fast i, at det ikke nødvendigvis er et blads oplag, som er afgørende for dets betydning i den almindelige demokratiske proces. Der er flere andre, der har været inde på, at vi kender fra de mindre, meningsdannende blade, at de godt kan have det, man kan kalde en vigtig dagsordenssættende betydning i den politiske debat, sådan at et blad med et om end beskedent oplag kan være med til at føre nye synspunkter, mere nuancerede synspunkter, helt andre vinkler på debatten ind, og at det derigennem er med til også at præge de store mediers behandling af de pågældende emner. Og derfor er støtten til nye bladinitiativer, selv om jeg tror, det vil være særdeles vanskeligt at få nogen i gang, særdeles vigtig, og jeg mener, at den bør indgå som et element sammen med de andre, fordi det er et fælles, samlet udspil.

Statsministeren (Poul Schlüter):

Jeg vil gerne takke ordførerne for deres indlæg under førstebehandlingen i dag. Mange har jo fremhævet, at regeringens forslag på dette område er et udtryk for beskedenhed og stærk økonomisk tilbageholdenhed. Det er jeg ikke utilfreds med at man har fremhævet, for det er rigtigt nok, og det har jeg også i bemærkningerne til lovforslagets fremsættelse udtrykkeligt gjort opmærksom på. Vi har sagt, at vi tager ikke fra regeringens side med dette lovforslag principielt stilling til mediekommissionens forskellige forslag, for vi siger: ærlig talt, det ligger noget skralt med økonomien i disse tider. Vi

[Statsministeren]

har en regering, som på område efter område efter område må slås for sammen med et flertal i folketinget at beskære, reducere og nedsætte på offentlige udgiftsfelter, og så er det ikke så behageligt, hvis man skulle komme på et andet område og foreslå en række nye støtteformer legaliseret. Derfor er det blevet til forslaget om alene at sætte den statslige bistand til finansieringsinstituttet for dagspressen op fra de 4 mill. kr. til 7 mill. kr.

I den forbindelse har jeg endda lyst til at fremhæve, at her er jo ikke tale om et egentligt gratis tilskud. Beløbet blev i 1975 sat til 4 mill. kr. og var en form for vederlag i forbindelse med, at dagspressen gratis trykker klaselotteriets trækingslister. Nu sættes det beløb op til 7 mill. kr. Det er der behov for, og dér stopper vi.

Jeg vil godt anerkende – som andre også har været inde på det – at kommissionens flertal, der jo bestod af ca. $\frac{2}{3}$ af kommissionens, jeg havde nær sagt utallige medlemmer, er nået frem til et kompromis, som er moderat. Det synes jeg også fortjener anerkendelse. Men på den anden side: regeringen kan ikke være bundet af et kommissionsflertal. Jeg synes, det er meget tilfredsstillende, at kommissionens store flertal slet, slet ikke falder for fristelsen til f. eks. at anbefale i Danmark på kortere eller længere sigt pressestøtteformer som dem, vi kender i vort naboland Sverige og andre steder. Efter min opfattelse er pressestøtteformerne i Sverige groteske, og de har jo endda vist sig at være en hindring for naturlig og nødvendig teknisk modernisering.

Der er altså alligevel i kommissionens betænkning, som efter min opfattelse er et meget spændende og nyttigt dokument, en bunke interessante udredninger af dagspressens økonomiske forhold, dagspressens abonnementsforhold osv., som er meget værdifulde for enhver, som vil søge at sætte sig ind i dansk dagspresses vilkår.

Kommissionen har stillet 3 forslag om nye støtteformer, et forslag om indførelse af en særlig nødhjælpsordning, katastrofefonden, et forslag om indførelse af støtte til planlægning og etablering af nye blade og et forslag om indførelse af distributionsstøtte til abonnementsaviser. Dem kan man vende tilbage til en dag, hvis folketinget har ønske om det, men så stramt som økonomien nu må køres,

er øjeblikket efter regeringens opfattelse ikke egnet.

Der eksisterer jo som bekendt generelle støtteordninger, og de omfatter i virkeligheden et meget betydeligt beløb, nemlig ca. 440 mill. kr. Det drejer sig om momsfrigtagelsen for dagspressen, og det drejer sig om portolettelsen for dagspressen. Det er et stort beløb, og regeringen har ingen tanker om at ville stramme denne støtte, selv om der strammes på så mange andre områder for tiden.

Jeg vil godt sige i denne sammenhæng, at nogle vil kalde det støtte til aviserne. Jeg vil godt gøre et forsøg på at benævne det anderledes, for det er såmænd lige så berettiget: man kunne også kalde det støtte til læserne, for det bidrager jo til, at avispriserne i Danmark er nogenlunde tålelige.

Jeg har – og det har regeringens partier – principielt den opfattelse, at det fortrinsvis skal være læserne, der vælger, køber og betaler de aviser, de foretrækker. Regeringen ville være ængstelig for selektive ordninger, som begunstigede særligt udvalgte aviser. Det mener vi at vi skal undlade at komme ind på i det danske pressemønster.

Det er sandt, at vi i årtier har oplevet blade, der gik nedenunder og hjem, bladdøden, men jeg synes dog, vi kan glæde os over, at vi fortsat i Danmark har et meget smukt antal aviser, og man kan også roligt sige, at vi har aviser for enhver smag, selv den dårlige.

Kommissionen har principielt ikke skullet tage samfundsøkonomiske hensyn. Det har ikke været dens opgave i den forstand, men det skal nu engang en regering gøre, og vi har altså den opfattelse, at det forslag, som på nuværende tidspunkt var på sin plads, var en ajourføring af beløbsrammen for finansieringsinstituttet for dagspressen. Dertil og ikke længere har regeringen ønsket at gå. Jeg kan da godt fornemme, at der foreligger en mulighed for, at et flertal i folketinget eventuelt ville være fristet til at samle sig om nye udgifter. Det er slet ingen kunst. Kunsten er at lade være med at falde for fristelsen.

Arne Jensen (S):

En kort bemærkning. Jeg synes, vi har været vidne til en god og saglig førstebehandling. Jeg finder, at det bliver ganske spændende at følge udvalgsarbejdet. Vi er især

[Arne Jensen]

glade for at registrere indstillingen i det radikale venstre. Vi bemærkede, at det var et ganske positivt indlæg, ordføreren for de radikale kom med, og vi glæder os som sagt til udvalgsarbejdet.

Det er da rigtigt, som statsministeren siger, at det ikke er særlig svært at finde på nye udgifter. Det, det drejer sig om, er, om det er nyttige udgifter, vi fremkommer med, og det finder vi at det er i dette tilfælde, og jeg håber da også på, at der vil være så stor bevægelighed også i regeringspartierne, at vi kommer lidt længere end det, der er antydnet i det særdeles stilfærdige lovforslag fra statsministeren.

Marianne Bentsen-Pedersen (SF):

Kun to små bemærkninger. Statsministeren sagde nøjagtig det, jeg havde forventet: at det var læserne og læsernes køb af aviserne, der skulle bestemme, hvilke aviser der var på markedet. Her mener jeg, man tager fejl, for selvfølgelig er det altafgørende for en avis, at den bliver købt, og at den bliver læst, men for økonomien er det lige så afgørende, at der bliver reklameret i den, og derfor synes jeg, det er meget vigtigt, at man også ser på forslaget om at supplere nogle dagblades indtægter i forhold til andre dagblades annonceindtægter. Jeg synes, det ville være en ligestilling af de læsere, som læser forskellige aviser, og så ville det netop udtrykkeligt være læserne, der afgjorde, hvilke aviser der skulle være på markedet.

Den anden lille bemærkning er, at statsministeren jo ikke kom ind på mange af de indlæg, der havde været, og derfor heller ikke tog stilling til, om dagbladslignende publikationer var omfattet af det nye lovforslag.

Wilhjelm (VS):

Min bemærkning tager også udgangspunkt i statsministerens udtalelser om, at det skal være læserne og læsernes valg af aviser, der skal bestemme, hvilke aviser der kan findes på markedet.

Jeg synes for det første, at det er en tilsidesættelse af den kendsgerning, at et lille sprogområde derved kun får en presse, der svarer til det store flertals opfattelse, og som er nødt til i et eller andet omfang at lefle for det store flertal. Vi bliver fattigere på den måde.

Det er nu, hvad det er. Men jeg vil spørge, om statsministeren med den bemærkning så ikke har betænkeligheder ved, at det for et års tid siden faktisk var en meget, meget lille gruppe kapitalstærke personer, der bestemte, hvilke aviser der skulle være på markedet, idet de i løbet af en måned skaffede et beløb, som svarer til 55 års forhøjelse efter statsministerens forslag. 55 gange de 3 mill. kr., som man her vil forhøje tilskuddet til finansieringsinstituttet med, klarede en lille bitte, bitte kreds af kapitalstærke mennesker, og dermed har de reelt besluttet – hvis det ellers kan forenes med statsministerens opfattelse af demokrati – hvad der skal være af udbud af dagblade på det danske marked.

Statsministeren (Poul Schlüter):

Hvis man ser indsamlingen til den pågældende avis, som hr. Wilhjelm refererer til, i forhold til indsamlinger, som i årenes løb er foretaget f. eks. til et andet dagblad, som har sit domicil i Dronningens Tværgade, så er måske dråben stor for Pilestrædes vedkommende, men de mange dråber, der i årenes løb er plasket ned på Dronningens Tværgade, er pudsigt nok sammenlagt – og især hvis man tager læsertallet i betragtning – som en sø.

(Kort bemærkning).

Wilhjelm (VS):

Jeg er ikke bekendt med, at statsministerens partifælle og medlem af den konservative hovedbestyrelse landsretssagfører Kristian Mogensen var rundt med indsamlingslister på gulvet på alle Danmarks arbejdspladser.

Hermed sluttede forhandlingen.

Afstemning

Lovforslagets overgang til anden behandling
vedtoges uden afstemning.

Tredje næstformand (Lilli Gyldenkilde):

I overensstemmelse med aftale fra sekretærmødet skal jeg foreslå, at lovforslaget henvises til erhvervsudvalget.

Imidlertid har fru Marianne Bentsen-Pedersen foreslået, at lovforslaget henvises til kulturudvalget, og da der således foreligger 2

[Tredje næstformand]

forslag om udvalgshenvisninger, må der foretages en afstemning. Denne afstemning vil finde sted på tirsdag.

Den næste sag på dagsordenen var:

8) Første behandling af lovforslag nr. L 128:

Forslag til lov om handelshøjskoler og handelshøjskoleafdelinger.

(Fremsat 28/1 83).

Lovforslaget sattes til forhandling.

Forhandling

Sonja Mikkelsen (S):

Med dette forslag til lov om handelshøjskoler og handelshøjskoleafdelinger vil ministeren etablere en handelshøjskole i det syd- og sønderjyske område. Handelshøjskolerne skal baseres på de fire handelshøjskoleafdelinger, der er i Esbjerg, Kolding, Sønderborg og Varde.

En videregående uddannelsesinstitution etableret i det syd- og sønderjyske område vil passe ind i landsplanlægningen, ind i bestræbelserne for at sprede uddannelserne. Denne sydlige del af Danmark er ikke særlig velforsynet med videregående uddannelser.

Det er nærliggende at vælge en handelshøjskole i betragtning af den udvikling, der er i handelshøjskoleafdelingerne, i tilbud om mellemuddannelser inden for erhvervsøkonomi og sprog. Der er tilsyneladende studerende til en handelshøjskole, og der er tilsyneladende også rimelige beskæftigelsesmuligheder for de færdiguddannede.

Socialdemokratiet er derfor enig i, at muligheden for at etablere en handelshøjskole i det syd- og sønderjyske område skal bringes til veje. Der er dog en række punkter og også ændringer, vi gerne vil drøfte i udvalget, før vi kan give vores endelige tilslutning til forslaget. Havde vi haft en socialdemokratisk regering, ville lovforslaget og især bemærkningerne givetvis have haft et lidt andet indhold.

Af forslaget fremgår det, at undervisningsministeren ikke vil etablere en egentlig handelshøjskole, en højere læreanstalt med både undervisning og forskning. Undervisningsministeren vil ikke have forskning knyttet til højskolen. Det er vi i socialdemokratiet me-

get skeptiske over for af hensyn til fagenes udvikling og det faglige niveau på lidt længere sigt og dermed af hensyn til de studerende. Første- og andenklassens handelshøjskoler og uddannelser er ikke acceptable.

Nu er de eksisterende afdelinger fagligt knyttet til enten Københavns eller Århus handelshøjskoler og således direkte inspireret i undervisningen af den forskning, der foregår på de to højskoler, men en selvstændig handelshøjskole, som der nu er forslag om at etablere, må have sine egne muligheder for fagligt udviklingsarbejde og også for at drive forskning til gavn for lokalområdet. Uden denne side har selvstændighed ingen mening.

I socialdemokratiet er vi klar over, at man ikke kan etablere en ny handelshøjskole som højere læreanstalt fra dag til dag, men at det må ske over en årrække. Imidlertid ser vi ingen grund til, at der skal endnu en lov til for at erklære højskolen for en højere læreanstalt til den tid, da grundlaget vil være til stede.

Der er en række andre punkter, som må drøftes nærmere i udvalget. Det drejer sig f. eks. om styringen og administrationen, om udviklingsmulighederne, ikke kun inden for det eksisterende fagudbud og niveau, og om samarbejdet med det lokale arbejdsmarked.

I øvrigt vil jeg gerne spørge ministeren, om han ikke her har været en smule forhatet med fremsættelse af et lovforslag. Så vidt jeg er orienteret, er det udvalg, der arbejder med, hvordan en handelshøjskole i Syd- og Sønderjylland kan etableres, ikke færdigt. Det bekymrer mig, at ministeren foretrækker at fremsætte forslag, før et fælles debatgrundlag er etableret, selv om det er på trapperne, ja endog finder på at træffe beslutninger umiddelbart før en færdiggørelse af et relevant udvalgsarbejde.

Karen Højte Jensen (KF):

Det er vigtigt at styrke de uddannelser, der giver beskæftigelsesmuligheder. Derfor er det først og fremmest de erhvervsrelaterede uddannelser, der skal kæles for.

I den sydjyske region eksisterer der i øjeblikket fire handelshøjskoleafdelinger, hvoraf to er knyttet til handelshøjskolen i København og to til handelshøjskolen i Århus. Vi går ind for, at disse fire afdelinger sammenlægges til én institution, hvilket betyder en